

dr hab. Jan Jakub Bokun

Wrocław, 3.09.2019 r.

dziedzina: sztuki muzyczne

dyscyplina artystyczna – instrumentalistyka

adres do korespondencji:

ul. Grecka 63a

54-406 Wrocław

Email;jbokun@wp.pl

Zleceniodawca recenzji:

Akademia Muzyczna w Gdańsku Wydział Instrumentalny pismo z dnia 17. kwietnia 2019 r., zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14.03.2003 r. o stopniach i tytułach naukowych oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 ze zmianami Dz. U. nr 164 poz. 1365 z dnia 17.08.2005r).

Dotyczy:

Uchwały nr 85/2018-2019 Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej w Gdańsku z dnia 1.04.2019 r. w sprawie:

- wyznaczenia recenzentów: dr hab. Pawła Gusnara z Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie i dr hab. Jana Jakuba Bokuna z Akademii Muzycznej im. Karola Lipińskiego we Wrocławiu.
- liczba uprawnionych członków Rady Wydziału 21
- na posiedzeniu obecnych było 20
- oddano głosów ważnych 20
- za wyznaczeniem recenzentów 20
- głosów przeciwnych 0
- głosów wstrzymujących się 0

Quorum głosujących w chwili podejmowania uchwały było zachowane.

W świetle ustawy z dnia 14.03.2003 r. o stopniach i tytułach naukowych oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65, poz. 595 z późniejszymi zmianami) Rada Wydziału Instrumentalnego posiadała uprawnienia do przeprowadzenia przewodu na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych, w dyscyplinie artystycznej – instrumentalistyka.

Do nadesłanego mi przez Dziekana Wydziału Instrumentalnego prof. dr hab. Elżbietę Rosińską pisma sygnowanego datą 17.04.2019 r. , informującego o wyznaczeniu mnie jako recenzenta pracy doktorskiej mgra Szymona Zawodnego pt. **“Wpływ postępu technologicznego i rozwoju elektroniki na twórczość kompozytorów muzyki saksofonowej XX i XXI wieku, na przykładzie utworów Steve’a Reicha, François-Bernarda Mâche, Luciano Berio, Jacoba ter Veldhuisa i Jennifer Watson, a także kompozycji własnej”**, zostały dołączone następujące dokumenty:

- dokumentacja Doktoranta
- praca doktorska
- nagranie CD i DVD
- Uchwała nr 8/2018-2019 z dnia 29.10.2018 roku dotycząca wszczęcia przewodu mgr. Szymona Zawodnego i wyznaczenia promotora osobie dr hab. Andrzeja Wojciechowskiego
- protokoły komisji skrutacyjnej z przeprowadzonych głosowań
- lista obecności członków Rady Wydziału na posiedzeniu w dniu 29.10.2018 r. oraz w dniu 1.04.2019 r.

Złożona przez Doktoranta dokumentacja, zawiera wniosek o wszczęcie postępowania na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej Instrumentalistyka, kwestionariusz osobowy, kopię dyplomów ukończenia studiów, życiorys artystyczny, koncepcję pracy doktorskiej oraz wykaz dorobku artystycznego, udokumentowanych osiągnięć artystycznych, a także dyplomy uczestnictwa w kursach mistrzowskich i studiach zagranicznych. W dalszej części dokumentacja zawiera kserokopie dyplomów konkursowych, programów koncertów oraz afiszy.

Do dokumentacji dołączona została praca doktorska złożona z dzieła artystycznego zarejestrowanego na płycie CD i DVD oraz opisu dzieła pt.

“Wpływ postępu technologicznego i rozwoju elektroniki na twórczość kompozytorów muzyki saksofonowej XX i XXI wieku, na przykładzie utworów Steve’a Reicha, François-Bernarda Mâche, Luciano Berio, Jacoba ter Veldhuisa i Jennifer Watson, a także kompozycji własnej”.

Przedłożona płyta CD oraz DVD zawiera 6 różnorodnych stylistycznie kompozycji, łączących brzmienie saksofonu z warstwą elektroniczną. Opis dzieła jest rzeczowy i solidny.

Podstawowe dane o Doktorancie

Szymon Zawodny urodził się 21 stycznia 1992 roku w Sosnowcu. Muzyczną edukację rozpoczął w wieku 7 lat w Państwowej Szkole Muzycznej I st. im. Michała Spisaka w Dąbrowie Górniczej, a kontynuował w Państwowej Ogólnokształcącej Szkole Muzycznej II st. im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, w klasie saksofonu Bernarda Steuera. W 2014 roku ukończył studia licencjackie na Uniwersytecie Muzycznym Fryderyka Chopina w Warszawie w klasie prof. Pawła Gusnara.

W latach 2012/2013 studiował w Conservatorium van Amsterdam u prof. Arno Bornkampa. We wrześniu 2016 roku ukończył studia magisterskie w Musik und Kunst Privatuniversität der Stadt Wien w klasie prof. Larsa Mlekuscha. Obecnie studiuje saksofon jazzowy na Akademii Muzycznej w Gdańsku pod kierunkiem prof. Macieja Obary.

Doktorant doskonalił swoje umiejętności na wielu kursach mistrzowskich, które prowadzili m.in. Arno Bornkamp, Vincent David, Claude Delangle, Daniel Gauthier, Christian Wirth, oraz Jerome Laran.

W 2016 roku Doktorant wziął udział w prestiżowych warsztatach dla zespołów kameralnych European Chamber Music Academy w Manchesterze i Oslo, gdzie pracował pod okiem Hatto Beyerle, Petra Prause, Sary Bittloch i Jeremiego Younga. Muzyk współpracował z takimi artystami jak: Zbigniew Namysłowski, Maciej Obara, Dorota Miśkiewicz, Krzysztof Herdzin, Adam Sztaba, Gordon Goodwin, Łukasz L. U. C. Rostkowski, Krzesimir Dębski, Paweł Gusnar czy Lars Mlekusch.

Jako solista i członek zespołów kameralnych Doktorant występował w takich miejscach jak np. Wiener Konzerthaus, Musikverein Wien, ORF, Radiokulturhaus Wien, NOSPR w Katowicach, Filharmonia Narodowa, Teatr Wielki w Warszawie, Studio Koncertowe im. Władysława Szpilmana w Warszawie, Zamek Królewski w Warszawie, Europejskie Centrum Muzyki Krzysztofa Pendereckiego w Lusławicach, Polska Filharmonia Bałtycka w Gdańsku, Opera Leśna Sopot, ICE Kraków Congress Centre, czy Wytwórnia Łódź.

Jako muzyk orkiestrowy Szymon Zawodny ma na swoim koncie koncerty z orkiestrą Filharmonii Narodowej, orkiestrą Sinfonia Varsovia oraz orkiestrą Polskiej Filharmonii Bałtyckiej. Muzyk jest dwukrotnym stypendystą Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (2010, 2011) oraz laureatem programu stypendialnego „Młoda Polska” (2012). W 2010 roku znalazł się w gronie stypendystów Krajowego Funduszu na rzecz Dzieci. Wraz z zespołem *The Whoop Group*, którego gorąco przyjęty debiut płytowy miał miejsce w 2018 roku, Szymon został nominowany do nagrody Koryfeusz Muzyki Polskiej 2018 w kategorii „Odkrycie roku”.

Lista nagród zdobytych na krajowych i międzynarodowych konkursach wykonawczych jest imponująca -10 pierwszych nagród, 7 drugich, 3 trzecie.

Najważniejsze z nich to:

-Tytuł Mistrza - 4. Międzynarodowy Turniej Kameralny w Bydgoszczy, (Kwartet Saksofonowy *The Whoop Group*) – Bydgoszcz, 2017r.

-I miejsce – X Międzynarodowy Konkurs Kameralny *Cameristi dell' Alpe Adria- Majano* – Udine (Włochy), 2016r.

- I miejsce – Ogólnopolski Konkurs Zespołów Kameralnych Instrumentów Dętych, (Kwartet Saksofonowy *The Whoop Group*) – UMFC, Warszawa, 2017r.

-I miejsce – XXXV Międzynarodowy Konkurs Młodego Muzyka – Szczecinek, 2012r.

-I miejsce – III Międzynarodowy Konkurs Instrumentów Dętych Drewnianych – Wrocław, 2009r.

-II miejsce – Międzynarodowy Konkurs Saksofonowy – Lübeck (Niemcy), 2014r.

-II miejsce – Międzynarodowy Konkurs Klarinetowo – Saksofonowy CLARISAX ,Valenciennes (Francja), 2013r.

-II miejsce – III Międzynarodowy Konkurs Saksofonowy *Saxfest* – Łódź , 2015r.

- Laureat nagrody FNAPEC 2017 – 31. Konkurs Zespołów Kameralnych FNAPEC (Kwartet Saksofonowy *The Whoop Group*) – Paris (Francja), 2017r.

Jak dotąd nagrania Doktoranta ukazały się na płytach CD takich labeli jak : Dux, Sarton Records, Plateaux, MTJ Records, Mirare, czy Chopin University Press.

Od 2014 roku Doktorant jest beneficjentem Fundacji MyWay, która wspomaga jego działania artystyczne i pilotuje muzyczną karierę. Szymon Zawodny jest także endorserem marek BG Frank Bichon France i D'Addario Woodwinds.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska mag. Szymona Zawodnego pt. **“Wpływ postępu technologicznego i rozwoju elektroniki na twórczość kompozytorów muzyki saksofonowej XX i XXI wieku, na przykładzie utworów Steve’a Reicha, François-Bernarda Mâche, Luciano Berio, Jacoba ter Veldhuisa i Jennifer Watson, a także kompozycji własnej”** przygotowana pod kierunkiem dr. hab. Andrzeja Wojciechowskiego składa się z dzieła artystycznego w formie nagrania CD, DVD oraz opisu dzieła.

Nagrania odbyły się w dniach 1-2 marca 2019 roku w "Maska Studio" w Gdańsku. Za realizację nagrania oraz jego montaż, i mastering odpowiedzialny był Mateusz Banasiuk. Pod względem technicznym nagranie cechuje dobra jakość dźwięku, naturalna przestrzeń akustyczna i stosowne proporcje dźwiękowe. Pod względem wykonawczym rejestracja odznacza się dbałością o gatunek i barwę dźwięku, dużą swobodą wykonawczą oraz instrumentalną wirtuozerią. Program dobrany został tak, by ukazać urodę prawie całej rodziny saksofonów od sopranowego po barytonowy, z wyłączeniem saksofonu tenorowego.

Płyta zawiera sześć kompozycji:

Steve Reich – *Reed Phase* na saksofon sopranowy i taśmę (wcześniej zarejestrowaną przez wykonawcę)

François-Bernard Mâche – *Aulodie* na saksofon sopranowy i taśmę

Luciano Berio – *Sequenza VIIIb* na saksofon sopranowy i burdon h

JacobTV – *Believer* na saksofon barytonowy, boombox i projekcję filmową (nagranie video dołączone w formie płyty DVD))

Jennifer Watson – *Deconstruct* na saksofon sopranowy i CD

Szymon Zawodny – *Arctouros* na saksofon altowy i procesor wokalny

Płytę otwiera *Reed Phase* Steve'a Reich'a - jednego ojców nurtu *minimal music*. Jak pisze Doktorant : „z historycznego punktu widzenia ta kompozycja jest bardzo ważna dla saksofonistów, ponieważ uznawana jest za jedną z pierwszych prób zestawienia akustycznego dźwięku saksofonu i elektroniki”.

Jak wiele innych wczesnych utworów nurtu *minimal-music*, zwanego również w Polsce muzyką repetytywną, cechuje go prostota i redukcja środków wyrazu. Utwór wymaga od wykonawcy użycia techniki oddechu permanentnego i stawia nowe wyzwania, których na próżno szukać w muzyce operującej bardziej tradycyjnym językiem. Należą do nich choćby operowanie stałą dynamiką *forte* obowiązującą od początku do końca kompozycji czy płynne *acceleranda*, które wyprzedzając nagrany materiał pozwalają płynnie przejść do kolejnej fazy utworu. *Reed Phase*, choć nowatorski, jest niestety utworem, w którym inwencja kompozytorska Reicha dopiero kiełkuje - znacznie ciekawiej wypadają jego późniejsze utwory z taśmą - *Vermont Counterpoint* i *New York Counterpoint*.

Francuz François-Bernard Mâche jest autorem drugiego z zarejestrowanych przez Doktoranta utworów - *Aulodie* na saksofon sopranowy i taśmę magnetyczną.

Utwór składa się z 6 części, do których przyporządkowane zostały ścieżki dźwiękowe elektronicznego akompaniamentu. Każda z części przedzielona jest solowymi przerywnikami saksofonisty, początek i koniec utworu również stanowi samodzielna partia saksofonu. Napisana w wysokiej tesyturze i najeżona trudnościami partia solowa wykonana została z wirtuozowskim pazurem i pełną znajomością współczesnych technik wykonawczych (ćwierćtony i wielodźwięki).

Trwającą prawie 8 minut *Sequenza VIIb* Luciana Beria Szymon Zawodny wykonuje brawurowo i z polotem, zręcznie egzekwując rozpięte na długich łukach muzyczne spirale, szybkie *acciaccatury*, *multifony*, *frullato* oraz duże skoki interwałowe prowadzące z dołu skali instrumentu do rejestru *altissimo*.

Jakże więc celna w kontekście tej brawurowej interpretacji staje się refleksja Doktoranta dotycząca utworu: „Saksofonista, który choć trochę skłania się do wykonywania muzyki współczesnej, powinien zaznajomić się z tym utworem. Nie wspominając już o samej wartości artystycznej tego dzieła, *Sequenza VIIb* jest cennym źródłem wiedzy w zakresie współczesnych technik wykonawczych, których opanowanie może zaowocować znacznym polepszeniem kontroli nad instrumentem na wielu płaszczyznach”.

Holender Jacob ter Veldhuis, używający pseudonimu JacobTV, jest autorem kompozycji-manifestu pokojowego zatytułowanej *Believer na saksofon barytonowy, boombox i projekcję filmową*. Obok nagrania audio, Doktorant dołączył też materiał filmowy na osobnej płycie DVD. Projekcja video jest też materiałem, który budzi grozę, obnażając potworną hipokryzję świata współczesnej polityki. Agresywne *slaptony* obrażające odgłosy z pola walki, surrealistyczne efekty *glissando* oraz *frullato*, *growl* naśladujący wycie konających zwierząt, zestawione ze słowami obłudnej wypowiedzi prezydenta Busha robią kolosalne wrażenie. Trudno nie zgodzić się z Doktorantem, który analizując utwór napisał: „*Believer* jest dziełem kontrowersyjnym poruszającym niewygodne oraz zawile tematy polityczne, które często pozostają niedostrzegane bądź ignorowane. JacobTV w sposób zmyślny przedstawił w nim paradoks dzisiejszego zakłamanego świata, w którym wiara w wolność i pokój na Ziemi znajduje swoje odzwierciedlenie w przemocy, poprzez zastosowanie karabinów i bomb. Ta rozbieżność została uwypuklona w utworze dzięki zestawieniu górnolotnej wypowiedzi Prezydenta Bush'a i projekcji filmowej ukazującej działania wojenne będące skutkiem jego „pokojowej” polityki”. W dobie powszechnej hipokryzji politycznych elit, niszczenia wszelkich autorytetów i plugawienia wspólnych wartości, przesłanie utworu powinno poruszyć sumienia i skłonić słuchaczy do refleksji.

Mniej udanym utworem wydaje się być operujący dość tradycyjnym językiem dźwiękowym partii saksofonu *Deconstruct* na saksofon sopranowy i CD autorstwa Jennifer Watson z 2015 roku.

Znakomicie słucha się natomiast ostatniego utworu płyty – poetyckiego *Arctouros* Szymona Zawodnego na saksofon altowy i procesor wokalny. Ta eklektyczna, utrzymana w estetyce New Age miniatura przynosi ukojenie i doskonale dopełnia program płyty. Rozpięte na szerokich łukach, wzbogacone ciekawymi efektami kolorystycznymi kantyleny saksofonu, wybrzmiewające na tle jednostajnie pulsującej linii basowej, stanowią probierz muzykalności Doktoranta. Prostymi, lecz nasyconymi emocjonalnie frazami, nawiązującymi do liryki muzycznej Schuberta, Karłowicza z jednej, a Metheny'ego i Jarreta z drugiej strony, Autor-wykonawca zdaje się powracać do źródeł romantycznej ekspresji i prowokować pytania o ponadczasowość Sztuki w czasach wszechobecnego chłamu i artystycznej degrengolady. Zagrana subtelnie i z doskonałym wyczuciem czasu, pastelowa miniatura Zawodnego doskonale zamyka program albumu płytowego.

Wszystkie nagrane kompozycje zostały gruntownie przemyślane a Doktorant potwierdził w nich swoje wysokie umiejętności instrumentalne.

Podsumowując, Szymon Zawodny prezentuje się jako wirtuoz saksofonu, z pełną swobodą władający prawie całą rodziną instrumentów, operujący szerokim wachlarzem współczesnych technik wykonawczych, szlachetnym dźwiękiem oraz bogatą paletą kolorystyczną. Stwierdzam, że Doktorant przedstawił dzieło o wysokich walorach artystycznych na bardzo wysokim poziomie instrumentalnym.

Ocena części opisowej

Dysertacja doktorska Szymona Zawodnego poświęcona została najnowszej muzyce elektronicznej z wykorzystaniem saksofonu. Wybrane dzieła umiejętnie ukazują inspiracje kompozytorów, różnorodność form i środków wyrazu, definiujących ostateczny kształt artystyczny utworów. Większość kompozycji została napisanych przez żyjących twórców, których spostrzeżenia Autor wplótł do pracy. Doktorant stworzył też własny utwór, czerpiący z estetyki nurtu New Age i Fali Nowego Romantyzmu.

Praca została podzielona na cztery rozdziały. W pierwszym z nich Autor kreśli historię muzyki elektronicznej oraz rysuje sylwetki głównych przedstawicieli tego nurtu. Rozdział drugi, zatytułowany *Historia saksofonu*, w którym przedstawiona została sylwetka Adolphe'a Saxa i jego dzieło, choć starannie napisany, nie wnosi do tematu pracy znaczących treści.

Rozdział trzeci - *Elektronika w muzyce saksofonowej* - porusza zagadnienia saksofonowej muzyki elektronicznej, zarówno awangardowej, jak i rozrywkowej.

Na szczególną uwagę zasługuje ostatni rozdział - *Elektroakustyczna muzyka saksofonowa na wybranych przykładach*, zawierający autorską analizę zarejestrowanych dzieł, które wymykają się tradycyjnej analizie formalnej, harmonicznnej czy wyrazowej.

Recenzowana praca to niezwykle wartościowe opracowanie, kompetentnie i solidnie wykonane pod względem merytorycznym, metodologicznym i językowym. Język pracy jest spójny i dostosowany do wymogów analizy naukowej. Doktorant używa stylowej polszczyzny, język techniczny stosowany jest umiejętnie, bez zbędnych anglicyzmów czy przeładowania hermetyczną, nie objaśnioną dostatecznie terminologią.

Okazjonalnie pojawiają się drobne niezręczności językowe i problemy z odmianą nazwisk kompozytorów. I tak np. nazwiska kompozytorów we wstępie

pracy pojawiają się w innej formie niż te same nazwiska w temacie pracy, choć odmieniane są również w dopełniaczu.

Pod względem zawartości merytorycznej pracę uważam za spełniającą wymogi pracy doktorskiej – ciekawą i ambitną w zamyśle, w pełni satysfakcjonującą w realizacji.

Bibliografię rozprawy uważam za różnorodną i prawidłowo zrobioną.

Konkluzja

Recenzowana praca to niezwykle wartościowe opracowanie, kompetentnie i solidnie wykonane pod względem artystycznym, merytorycznym, metodologicznym i językowym. Z całą odpowiedzialnością uznaję ją za godną pochwały i dalszego procedowania w staraniach o zaszczytny tytuł naukowy doktora.

Biorąc to wszystko pod uwagę, z pełnym przekonaniem oceniam pozytywnie przedstawioną mi do recenzji pracę mgr. Szymona Zawodnego. Autor wykazał się w niej rozległą wiedzą w dziedzinie określonej tytułem a także umiejętnością samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Zarejestrowany na płycie CD i DVD program, wyrazisty pod względem formy i przekazu artystycznego, przedstawia Doktoranta jako wirtuoza saksofonu oraz w pełni ukształtowanego artystę-muzyka. Tym samym mgr Szymon Zawodny spełnił wszystkie ustawowe wymagania stawiane pracom doktorskim.

Stwierdzam, iż mgr Szymon Zawodny rozwiązał przyjęte w temacie pracy założenie artystyczne i bez zastrzeżeń spełniła wymagania art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14.03.2003 roku. **Pracę doktorską Pana mgr. Szymona Zawodnego przyjmuję.**

Jan Jakub Bokun